

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 45.

НА ЦЕТИЊУ, У ПЕТАК, 10. ОКТОБРА (22. ЛИСТОПАДА) 1875.

ГОДИНА III. (V.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. 4. 50; по год. 3; четврт год. 1. 50. и. За СРБИЈУ год. 4. 7; по г. 3. 50; четврт 1. 75. и. За сва друго мјесто год. 4. 8. по год. 4.; четврт год. 2. За остале плаћа се за ред 5 копчама. Предлата и све наруџбе шаљу се администрацији, а дописе уредништву на Цетиње.

Телеграми „Гл. Црногорац“.

ГРАХОВО, 5. о. к. — Шевет паша доо је јуче у Повоно посјећи седам кнезова херцеговачких, који су се били и за комисије предали Селвер паши, султановом посланику за умирење Херцеговине. Све ставовиштво из Повоно пребјегло у Далмацију. Народ ужасно узрујан и огорчен и одлучно да се бори до последње крви, кад је видно, да Турци презире и јевропске комисијаре и да султанов посланик, који има да шири земљу, допушта сједи људе невинне и мирољубиве, који му се на вјеру предадоше. После овога може ли и ко још ослонити се на јевропско посредовање? Може ли се чему надати од обећања турских?

ОСТРОГ, 6. о. к. — Лазар Сочница са Змионићем и Хаџићем пошто су уз Дрину опалили седам турских села: Шодиће, Ђурево, Мракаље, Чоче, Перониће, Попов мост и Биче и осим тога још толико кућа низ Дрину све савијех турских, хо су усташа и много Турака побјели и 40 глава посјејали, вратили су са на Равно и ту се састали са четана Маловићевом и Бошковићевом.

Они сви скупо спремају се, да крену у доњу Херцеговину, да се саставу са Пековом војском, и одатле да расположе своје даље ратовање.

Чује се, да су Турци послали, да их из Босне дође 1600 коњара, да тајном намери Пиву, Дугу и Никшиће, и да Усејин паша полази с једним табором пут Дубровника, а Селим паша с два табора пут Клека, да прихвати тајни, Клео окршаја.

ОСТРОГ, 5. о. к. — Никшићкој роја ударила на турске куле. Ивију и з. трешњева топа.

ДАНИЛОВГРАД, 6. о. к. — Премо 2000 низама и башибозуца марширали из Берана на 150 усташа, које је предводио Панто Пејов и Висо Сајчић и сударили се на Буче. Бој је трајао од подне до мрачне ноћи. Усташа су се храбро борили. Кад је највиша потреба била, дође у помоћ Радосав Језић са усташима Горњоселанима, 80 друга. Он удари Турцима на десно крило. Тако усташа сломију велику турску војску, која разбијена у највећем порету побјегне у град. Ту погубио а жртве преко 80 Турака и међу њима 2 брбаше: Свајла Добра и Али Дрога, а рањених много више. Од усташа 24 жртвих и рањених. У овој боју Турци су избили на усташа да топова и кузбара, али то не почини никако штете.

ЦЕТИЊЕ, 8. Октобра.

Потписанима сабору стекли су даље овај прилог: „Народни лист“ из Прага — — — — — ф. 400.
А. Влаковић из Русије од рођака његове госпође — — — руб. 10.

Од славјинског благотворителног комитета из Москва ф. 4500, од којих је Р. Јонин, п. рус. генерални консул у Дубровнику унапријед послао — — — ф. 1000.
Г. Иво Мариновић из Котора ефорнија 100. и осим тога 100 фум. чиста платна за рањенике.

Честите Српкиње из Сомбора: Александра Бикарева, Јулијана Позовић, Кристина Кравић, Марија Гергуров, Софија и Марија Гергуров, Марија и Александра Чардарова, Сара Давидовић, Софија Јорговић, Јулијана Јачеровић, Јозефина Стојковић, Ана и Александра Бикар, Софија Седеглавић послаше су шарпије и завоја и обећавају што прије још послати.

На овим издосрдним даровима изјављује се свијеза најтоплију благодарност.

Одбор за страд. Херцеговце.

— Питожице одашњег жепскога ништита побуђеном многопоштоване управитељке гђе Надежде Пацевића радило су и раде свијак за равнице у својим слободним часовима.

Госпође Катина Шп. Кољчевачка, Нене Влаковића и гђца Марица Н. Суботића шишле су 100 славичка за равнице и изјавиле одбору готовост своју на израду свега што је равницама потребно.

Одбор изјављује и пријезима и другима на племенитом осјећању и труду највећу благодарност.

Одбор за страд. Херцеговце.

ИТАЛИЈАНСКЕ СИМПАТИЈЕ.

Спроводиће свој прилог млетачкоме одбору у помоћ херцеговачких усташа, г. Алвин заступник на италијанској парламенти, упуцао следеће писмо на уредника млетачког „Темпа“: „Образложење млетачког одбора у помоћ херцеговачких равница пружа ми прилику да вам изјавим симпатију нашег и да вас охрабрим у племенитом поштовању нашег листа према устанку славенског противу турске владе.

„Подржавати и бранити независност и слободу народа, који непазиће на снагу талачке дошљацих и изванских војске за слободу отаџбине, дужност је сваког Италијанца, коме је света успомена наших мученика за слободу“.

Ове спомение г. Алвин како се у истом списку заузимао још у свом листу „Венецијан“, ког је у Топкини издавао од 1860 до 1862 год., на поставља:

„Сада кад разбуђена љубав и независности и слободи, надхнута религиозним осјећањем, које је свето кад служи тако праведној ствари, чини, да је још неизвјесна побједи, ја као Италијанац желим је Славенима, и као државник хтјео би да наша влада, неизвјеснији иза последња иза великих сила и независних од њихове воље, буде прва да поздравни, хо год се залепршта, заставу, са девизом, којом се Италија ујединила: „Независност и слобода“!

„Аржи ставовито да је добра ова податка, која се оснива на правди и тражењу народних права, и ако потпуно успјех задржава јача снага. Било је вријеме кад су Италијанци, послани једног безуспјешног покрета, писали краљу онај славни стих: ускрснуће из наших кости ослатак!“

„На ако су осветници ускрснути из гробова италијанских, зашто се то исто неће догодити и за Херцеговину и Босну, и у онде за народе потлачене?“

„Из живе наде црпи тврду вјеру и напредни људски, ваш и т. д.“

Истове је уреднику упуцао једно писмо славосвети патриот италијански Марио, од кој

писао као нам је што не можемо саопштити него следеће ставке:

„Пријмо сам позиве у помоћ Херцеговине. Ондају их разаслати.“

„Спомињем се много живахно немира, које сам подио кроз које двадесетгодишње прогонство, и зебње грозничане од наде, и вјере неуспјесне у васкрсе Италије, и благодарности до суза странијем пријатељима италијанске ствари, и грозних жртва противу противника, и да које срце не бједе за славенске усташе, и да се не раствара на глас сваке њихове добре среће, и да не уздиже жодитве за њихову коначну побједу.“

„Ја не могу него хвалити вас, који јуначки браните у „Темпу“ право свете револуције поштованих, свијетско добро да један слободан народ више, који му дрго био (иа и каквога ги описује Клема у једном страховитом писму против усташа, надхнуто страшно особачства њађарског) јесте ваза драгоценца добит за просвјету.“

„А сада наслађивајте се са задовољством да дјела потврде немијења брзојаво и немијану вјеру“.

„Или Темпо“ који се толико заузимао за ствар херцеговачку и који наводи толико одобрења у Италији, забрављен је од 1. Октобра у Аустрој.“

БУГАРСКА ПРОКЛАМАЦИЈА. *)

Мили народе бугарски!

Сви народи око тебе наслађују се сретним животом: само ти и твоји сродни сусједи виађасте зао удед, да сте лишени свију човјечанских права и да стете под варварским игом.

Нарочито ти, мили народе, не можеш ни да помислиш да живиш као народ: само теби забрављена свака народна просвета; само се твоја знатна налага у природном ствњу; твоје земљодјелство и трговина савршено убијена; част, имовина и живот твоје дјете изложени је сакопљени; само за тебе нема пред судом правде.

И све то долази само и само од нечовјечне владе. То ствље не може се сносити. Света ти дужност излаже, да зграбши у руке оружје, Исирати народе твоје синове на бојно поље, да се бију за свету циља.

Ми ћемо те послушати, и ево пас већ на крвавом бојништу, хо ћемо источити и потоу кавку крви за твоју слободу. Молимо те, да пазниш на наше предлоге и на закон, који се жбра поштовати:

1. Сваки Бугарин, од најмањег до највећег дужан је да слуша народна ријешена и да никојим начином не подржава турску владу, и невинне приврженике, виновнике наше несреће. Напротив ту владу најнемилосније инспати.

2. Сваки мирин, и који се лати оружја не треба да дира мирне Турке, наше саватнике. Напротив дужни сте да им дате британску руку, ако их влада стане гонити због сумње да учествују у народном покрету. Част, имовине и живот мирних Турака нека вам је свето, као и ваша савиља.

3. Докле год се не ослободимо од ове владе и не поставимо другу, свако часно лице дужно је жртвовати на ову племениту циља. Но оштанско издање за подржавање школе и цркве, које се стекло крвавим знојем не треба дирати до даље изредбе.

Мили народе, ти си страдао много, но страдање те није сломило, ти ћеш да се дигнеш као раздражен лав, и у твојим митицима ари јуначка крв, нарочито кад се сјетим за кавку се циља борни. Осим тога, народе, ти си многобројан, у

*) Ову прокламацију добио је „Исток“ из Београда, Углед.

својој кући, међу сјенима у свој кршном Балкани, ти си оплођен својим живцем. А све је то најбољи и непобедиви сајузник, храбро вперед, јер твоја је победа, пошто је на твојој страни и правда. Хрибро, јер је твој устанак благословен од Бога и треба да прекрије сваку државу, народ и општину, ће се још није утасила правда и човјечкој добри.

Издао од издавача устаника
угарских на Балкану.

ВЈЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

— Кнез Милан вјештао се са г.ђицом Наталијом Кецком у прошлу недељу.

— О знаменитој сједници народне скупштине, у коју је кнез Милан изненађено дошао и у свјет чега је министарство Михајловић-Ристићевско било, доноси „Граничар“ овај вјештај:

„Кнез је ујутру у 12 сати око подне у пратњи једнога свог рођака и побочника Косте Протића дошао на каруца пред велику школу. Пред њим стао је скупштински министар Ристић, и како је ушао у скупштину и сјео за министарски стол, саопштио је својим друговима како ствари стоје, те су одмах сви отишли у побочну министарску собу. Међутим је тако стајало и кнез. После краткога сајетовања даде кнез позвати претједника скупштине Каљевића и саопшти му, да би рад био, да се сједница претвори у тајну. Каљевић се врати у скупштину, и пошто је секретар своје читање довршио, јави Каљевића, да сједницу претвара у тајну. Кнез, излазећи се у министарској соби с министрима, захтјевао је од њих, да га са њом пусти у скупштину (ово је уопште у свијету!) но министри никакво нијесу хтјели пристати, и тако кнезу није остало ништа, него ући с министрима пред скупштину. Унаваши унутра, кнез сједи на своју престолу столицу, министри за свој стол. Свечана, озбиљна тишина. Кнез устане и рече: „Мени су свиош министри подијелила оставку, а ја сам за сходно промишљао, уважити је“. Чим је то кнез изрекао, устану сви министри са својих столица, и без с Богом и опривртају каишу на поље из дворане. Кад су министри отишли из дворане, опет кнез настави ову: „Ово је истина јединствена појава. Да влада без своје владе излази пред скупштину, по данашње вријеме пријатељи могу и овај појав оправдати. Ја се налази побућен ставити на вас ова питања: прво: имате ли ви повјерења у мене? Скупштина, изненађено притиснута оваквим изненађеним питањем није могла друго што одговорити, него: „Никако!“ Кад је скупштина то одговорила, кнез стаи пред њу ово друго питање: „Јесте ли ви за рат?“ Скупштинари на то једногласно одговоре: „Јесмо!“ Неки одговоре: „Вашој Свјетлости познато је то из писмена, која смо вам предали“. На то кнез одговори, да он није за рат, и стаи у подужем говору разлагати, зашто није, наводећи незгодне околности и раше друге тешкоће. На то му многи скупштинари одговоре: „Та ми смо све то чули још у Крагујевцу. Г. Ристић говорио нам је о том пуца четири сата!“ Каку, да је кнез на то одговорио: „Е, на добро, кад хоћете рат нек вам буде, ја с овим министарством међу да ратујем“ — и виђе на поље, оставивши скупштину у највећој узбуђености.

Скупштинари оставивше за тим и сами дворану, и изиђоше на поље. На свима се могла оцијелити туберкулоза. Једини кнез вјесело је пушио цигару.

У цијелој царини востанила је тај дан непонишљива узбуђеност. По социјалца могли су се свуда виђети гомиланце људи туберкулоза, огорчени изгледа, истекнујући да виде шта ће да буде.

После подне ишло је до 30 скупштинара са своје кнезу у двор. Кнез их је пустио преда се. Скупштинари му представе, у какву је опасну ситуацију бачена земља оставком министарства и да скупштинари не могу носити на себи одговорности за посљедице, које могу наступити усљед тога. Кнез их је одговорио, да је морао уважити оставку министара, јер су му ова министри већ досадили својим претензијама, сводоћи његова владалачка права на највишу мјеру. Што се тиче ратног расположења, кнез се чуђи неким скупштинарима, како су они сада ратоборни, кад зна да нијесу то били прито неколико дана. У овне

кнез је узео према скупштинарима богателушћу, тон, и они се вративше незадовољни од њега.

Послије су ишли к Ристићу и с њим се разговарали.

Што се тиче састава црнота министарства, кнез још од претјучер ради на том послу, али нешто неће да му иде од руке. Звао је к себи Пискоду Христића и поудило је озову састав министарства, али Никола, искрена капларска душа, одговори: „Стојим у свако доба на служби и покоравам се заповјести Ваше Свјетлости, али ја не увијек владам са скупштином: које је да владам без скупштине!“ Осим Николе, с којим се устави кнез Милан није могао погодити, позвао је к себи Ценића и Филипа Христића, но и они су одбили трговину постоја.

Јучер у јутру ишли су скупштинари саставом у велику школу. Ту је дошло до озбиљних и замишљених сцена. Предпретједник јави, да се сједница скупштинско дола неће држати, док их предједник не заведе. На то се дигне читави граја у скупштини. Многи усташе на столице на говорнице роздражено против томе, како се са скупштином поступа. Милија посланик рече ујутру: треба то све колџеца потући! Драгутин Ристић рече: не треба се дати за нос вући ни од кога! Многи скупштинари говоривше, како их је већ срамота, што се толико вријеме шлагбаза и народни швац харчи а ништа се не ради. Неки говоривше, да се неће с мјеста ићи, док не иде на чеку с...

— 28. пр. ж. представила се нова влада народ скупштини. Предједник министарства, г. Каљевић, у име цијеле владе учинио је ову изјаву, која се сватра прогласи владе:

„Браћо! Нама су свија добро познате прилике, у којима се данас налазимо. Тегоба поклаја не ба дозвољавља и јачина силама, него што су наше, да се занесу претеривши поуздањем у себе. Али светиња патриотске дужности у оваквим тренуцима, узвишава храброст воље и уздица снагу, која се јединством опште народне свјести и осјећања топло и живо загрјева и поддржује. — Очувавши у свомим приликама част и достојанство Србије, наше драге отаџбине, а узданице наше страдајуће браће, унапредити интересе српског народа и старати се за бољу будућност његову, — наша је општа дужност.

Та дужност не може никак бити свята дужност сваке српске владе, па и садањег кабинета Црне Свјетлости.

Не двоумећи о овоме, и збо смо врао скрпни у оцвињивању својих сила, ми смо се опет одважили одавати се позиву Црне Свјетлости, осласкујући се на његово драгоценно повјерење и рачунајући с поуздањем на нашу патриотску попуру.

Преображаји унутрашњег политичког, просвјетног, економског, финансијског и административног стања земље, као и довршење наше војничке организације и убојне спреме, — толико пута на народним скупштинама живо жељени и јасним гласом захтјевани, — озбиљна сигурност личности, слободна штампа, слободан састанак и друго народне слободе, које су у другим срећним земљама давно већ постале дјелом, чекају на наше и ваше усталичке руке, да их остваримо и потожтају предамо као аманет, по коме ће се знати и споживати, да ми нијесмо за себе, него и за њега, — за будућност српског народа живјели и радили.

Терети су ова, браћо, велики за нашу снагу; али ако их ви, народно преставништво, с нама подјелите с оном тврдом вољом, с каквом смо их ми прихватили, онда се ми заједно с вама можемо и свјело надати, да ћемо с образлом воља казати кнезу и народу:

„Поуздали сте се у нас и ми вас нијесмо постиђели; Србија и Српство добила су од нас ово што смо ми ми у овим данима кадра били дати“.

Као Срби и истинити родољуби, изиђимо дакле, једно другом братски на сусрет и хајте сложна да радимо за срећу и славу народа српског и његовог кнеза Милана, да ће све добро бити ако Бог да!

Живео кнез, живео народ!“

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ

сакупљени у мјесту од одбора которскога у повој страдајућих Херцеговаца.

Издјештој при.

Јово Тачковић ф. 20, Стефан вит. Бјеладинавић ф. 20, Илија Рамадиновић ф. 20, Нико Стефановић ф. 20, Лазар Тачковић ф. 10, Герасим Петровић епископ ф. 20, Широ вит. Бјеладинавић ф. 20, Иво Буљо ф. 10, М. Мандел ф. 10, Стево Радиновић ф. 20, Иво Вукотић Јовановић ф. 10, Бојо В. Вицковић ф. 20, Широ Јовановић ф. 10, Широ Огњеновић ф. 10, Петар Јакшић мјесечно док траје усташа ф. 10, Тото Кат. Лаповић ф. 20, Лука Пешковић ф. 3, Шако Клакор ф. 5, Карло Флоренцино ф. 5, Никола Кирић ф. 3, Лука Добровић ф. 5, Бошко Буриновић ф. 2, Н. Н. ф. 1, Н. Н. ф. 2, Н. Н. ф. 1, Јево Милић ф. 2, Вицо Томовић ф. 10, Широ Каскић ф. 5, Трипо Перушић ф. 1, Н. Н. 2, Вуко Поповић ф. 2, Петар Рамадиновић ф. 20, Петар Говернадуровић ф. 2, Широ Милић ф. 10, Андрија Рамадиновић ф. 2, Јоко Мијушковић мјесечно ф. 1, Веселин Подовић мјесечно ф. 1, Саво Мариновић ф. 5, Васо Јовановић ф. 1, Јово Властелиновић ф. 1, Јово Јовановић ф. 1, Јово Јовановић ф. 1, Мићо Суботић ф. 5, др. Андрија Маринић ф. 10, Лазар Бербер ф. 5, Лазар Јовановић ф. 2, Костантин Галео ф. 2, Широ Петровић ф. 5, Н. Петровић Вегушић ф. 5, Драга Гилча ф. 1, Марко Стефановић ф. 10, Машан Петровић ф. 20, Антон Перушић ф. 1, Илија Коњиновић ф. 1, Митар Н. Јовановић ф. 1, Давид П. Мариновић ф. 2, Филип Илија Дола ф. 1, Ристо Милатовић ф. 1, Јово Божић ф. 2, и док траје мјесечно по ф. 1, Петар Дудан ф. 5, Филип Мариновић за се и свог зета Ристића ф. 5, Лазар Т. Јовановић ф. 5, Ђорђе Срдић мјесечно ф. 1, Никола Поповић ф. 5, Лесо Суботић ф. 5, Лазар Херцеговић царо ф. 3, Војин Буђин ф. 1, Павле Антерић ф. 5, Н. П. мјесечно за три мјесеца по ф. 5, Иво Огњеновић ф. 2, Лука Соколовић ф. 1, данатин Иво и Широ Мариновић десет наполеона за три мјесеца. У све ф. 460 и наполеона 10.

У Котору, 1. Октобра 1875.

За одбор
Илија Рамадиновић,
благосиљ.

Н О В О С Т И.

— Велики везир Махмуд намао био је и на његово мјесто дошао Митхад паша. Под његовим гвјерперством у Бугарској избили су и убили на аустријском пароброду турски жандари једнога Србијанаца у једнога Бугарина, што је онда поклону сензацију чинило.

— Задарске заштитне пољне јаклају, да је 11,000 Херцеговаца до сад пребјегло у Црну Гору. Неосновано је. Или и три пута толико. Иако да, да у идућем мјесту своштинско значајни човек.

О Г Л А С.

Х А Љ Ц И Н А

Ј Е С Е Њ С К И Х И З И М С К И Х
зготовљених у Чечу,
највоље ерете и највољније, кроја
дошло сам ово дана
у великом занобор!

Јаклајући ово поштовајој пуц и учество позива свјетла, ко потребује до се робе а по јефтину цијену, на до почаствује постојом или наручником, а

Наручнике изван Котора одржава, се не одлажно.
Котор, 1. Октобра 1875.

Драгутин Флоренцино.

ПОЗИВ НА ПРЕТЪМАТУ.

Узвизно у посљеду четврт, а и учество ушисања, који нијесу вјештачи, на за друго пољгође.

Умољавмо за то све претјативке, нам извире своје другове. Свакојкоја су нам тра самог поштарниког, узвиза, издавањем за пута неједнако.

Ово нијесмо и дужнике од прошлијех г. да се сјете своје дужности.

Администрација

Штампано у државној штампарији.